

Persbericht 1 april 2011

Naar een betere invulling van het opdrachtgeverschap Aanbestedingen architectuuropdrachten 1^e kwartaal 2011

Het Steunpunt publiceert volgende week het boek Zo kan het ook, best practices architectenselectie. Er komt beweging in de aanbestedingsproblematiek. Helaas overheersen in het eerste kwartaal van 2011 nog steeds negatieve sentimenten bij het aanbesteden van architectuuropdrachten. Het aantal opdrachten, evenals de omvang van deze opdrachten, neemt af. Het zijn wederom de buitensporige procedures met torenhoge eisen en deelnamekosten, die alle aandacht krijgen. Deze excessen lijken nu adequaat opgepakt te worden door het kabinet.

De minister van EL&I kondigde onlangs een aantal aanpassingen van de nieuwe Aanbestedingswet aan die de deelnamekosten moet beperken en de toegankelijkheid van overheidsopdrachten voor het midden- en kleinbedrijf moet vergroten. Dezelfde teneur is te bespeuren in de officiële reactie van het kabinet op het zogenaamde 'Groenboek' van de Europese commissie.

De vraag is of de 'redding' van de architectenbranche uitsluitend uit Den Haag moet komen. Het Steunpunt bespeurt een mentaliteitsverandering bij decentrale aanbesteders. Hoewel een bepaalde groep hardnekkig in oude fouten blijft vervallen, is er een groeiende groep opdrachtgevers en adviseurs die vanuit een professionele betrokkenheid tot een evenwichtige architectenselectie proberen te komen. Het is de hoogste tijd dat de goede voorbeelden eens de aandacht krijgen. Een 'bottom up' benadering kan een waardevolle aanvulling zijn op de 'top down' strategie die het kabinet lijkt in te zetten.

Wederom wisten velen het Steunpunt te vinden. De site www.ontwerpwedstrijden.nl werd in het eerste kwartaal 12.515 maal bezocht. Dit kwartaal heeft het Steunpunt 123 vragen beantwoord. Daarbij springt vooral de toename van het aantal aanbestedende diensten en adviseurs die informatie inwinnen alvorens zij hun architectuuropdracht aankondigen in het oog. Ook komen in toenemende mate aanbesteders voor een oriënterend gesprek bij het Steunpunt op bezoek.

Aantal aanbestedingen krimpt

De nieuwe aanbestedingen in het eerste kwartaal van 2011 zijn lastig te duiden ten opzichte van het eerste kwartaal van 2010. Spelen de aangekondigde bezuinigingsmaatregelen een rol of niet? Het aantal nieuwe aankondigingen van architectuuropdrachten blijft in ieder geval behoorlijk achter ten opzichte van het eerste kwartaal van 2010: 31 tegenover 46 nieuwe opdrachten, een afname van nagenoeg 33%. Het rijk is de grote afwezige onder de aanbestedende diensten in het eerste kwartaal. Het rijk publiceerde uitsluitend vooraankondigingen en marktconsultaties voor architectuuropdrachten in het eerste kwartaal.

Uiteraard hoeft deze afname geen direct verband te houden met de bezuinigingsgolf die de bouwwereld raakt. Vorig jaar kende het eerste kwartaal ook een afname ten opzichte van het jaar daarvoor, terwijl het totaal aantal aanbestedingen van architectuuropdrachten in 2010 het aantal van 2009 oversteeg. Uit de vooraankondigingen en marktconsultaties, alsmede ontvangen vragen over te starten aanbestedingsprocedures, maakt het Steunpunt op dat er dit jaar in ieder geval nog meerdere interessante architectuuropdrachten aangekondigd zullen worden.

Wanneer we de aangekondigde architectuuropdrachten nader beschouwen vallen een aantal zaken op. Ten eerste, dat in het eerste kwartaal het traditionele contract (architectendiensten) iets populairder is voor architectuuropdrachten dan een geïntegreerd contract (D&B tot en met DBFMO): 18 tegenover 13 opdrachten. Hierbij moet als kanttekening geplaatst worden dat het Steunpunt uitsluitend opdrachten met volwaardig ontwerpcomponent als architectuuropdracht bestempelt. Wanneer de Engineer&Build contracten op basis van een voorlopig architectonisch ontwerp meegeteld zouden worden, is het geïntegreerde contract duidelijk dominant. Verder valt op dat bij de architectendiensten het aantal nationale aanbestedingen meer dan verdubbelt (5 tegenover 2) ten opzichte van het eerste kwartaal van 2010. Ten slotte valt ook op dat, bezuiniging

of geen bezuiniging, het aantal aanbestede architectendiensten voor cultuurgebouwen explosief toeneemt in het eerste kwartaal (39% van de gevraagde architectendiensten tegenover 4% in eerste kwartaal van 2010).

Nieuwe aanbestedingwet komt architecten regemoet

Minister Verhagen stuurde deze week een nota van wijziging op de Aanbestedingswet naar de Tweede Kamer. De minister wil aanbestedingsprocedures eenvoudiger en transparanter maken. Vooral het midden- en kleinbedrijf heeft veel klachten over onduidelijke regels en onredelijke eisen bij aanbestedingen. Zo is bijvoorbeeld de ervaring van het bouwen van een viaduct bij de huidige regels niet voldoende om mee te mogen doen bij een aanbesteding voor het bouwen van een brug. Nederlandse aanbesteders moeten vragen naar vergelijkbare referenties, niet uitsluitend identieke referenties.

"Het midden- en kleinbedrijf is de ruggengraat van onze economie", brengt Verhagen in herinnering. "Alle bedrijven horen een eerlijke kans te krijgen bij aanbestedingen. Bovendien profiteert ook de consument. Door een eerlijke aanbesteding neemt de concurrentie toe, waardoor de prijs van het werk zakt en de kwaliteit stijgt."

De nieuwe aanbestedingsregels moeten zorgen voor een gelijk speelveld voor alle ondernemers, groot en klein. Het proportionaliteitsbeginsel wordt uitgebreid naar het clusteren van opdrachten en de gehanteerde contractvoorwaarden. Opdrachten mogen niet meer dusdanig geclusterd worden zodat kleinere bedrijven geen kans meer maken. Ook mogen er geen onredelijke contractvoorwaarden aan ondernemers worden gesteld. Hierdoor wordt voorkomen dat een kleinere ondernemer alle risico's van een bouwproject moet dragen, terwijl deze onderneming zich onmogelijk kan verzekeren tegen deze risico's.

Daarnaast worden de aanbestedingsregels waar mogelijk versimpeld. Er moet zoveel mogelijk met eigen verklaringen gewerkt worden. Alleen de ondernemers die een aanbesteding winnen hoeven een bewijs van goed gedrag te laten zien. De geldigheid van dit bewijs wordt verlengd van 1 naar 2 jaar. Ten slotte komt er een onafhankelijke commissie van aanbestedingsexperts waar ondernemers met klachten over aanbestedingen terecht kunnen (bron: ANP)

Zo kan het ook!

We kunnen blijven hameren op alles wat er fout gaat en naar Den Haag en Brussel kijken om wettelijke maatregelen te treffen, maar biedt dat voldoende soelaas? Een nieuwe Aanbestedingswet kan basale omgangsnormen voorschrijven, maar goed opdrachtgeverschap laat zich niet of nauwelijks afdwingen. Dat moet gestimuleerd worden, bij voorbeeld door het verzamelen en verspreiden van goede voorbeelden. De nationale overheid ziet ook in dat niet alle problemen in één algemene wet opgelost kunnen worden. Daarom wordt er naast de aanbestedingswet 'flankerend beleid' ontwikkeld om proportionaliteit nader in te vullen. In dit kader wordt veelvuldig gesproken van *best practices*, goede voorbeelden om tot een goede aanbesteding te komen.

Het Steunpunt onderschrijft de potentie van goede voorbeelden. Het Steunpunt inventariseert nu bijna twee jaar alle aanbestedingen van architectendiensten en werken met (volwaardige) ontwerpcomponent en constateert dat er steeds meer goede aanbestedingen aangekondigd worden. Dat vindt niet alleen het Steunpunt. Ook architecten en bouwmanagementbureaus wijzen het Steunpunt op geslaagde procedures. Goede voorbeelden doen navolgen en collega-aanbesteders zijn vaak de beste raadgevers. Daarom heeft het Steunpunt een publicatie samengesteld onder de titel *Zo kan het ook! Best practices architectenselectie*. In deze publicatie stellen 24 aanbesteders in een interview hun architectenselectie aan u voor. De interviews worden vooraf gegaan door een viertal essays, dat het aanbesteden van architectendiensten in een bredere context plaatst. Met deze bijdrage wil het Steunpunt een voorzet geven voor de ontwikkeling van flankerend beleid bij de nieuwe Aanbestedingswet. Maar bovenal moet het boek een inspiratiebron zijn voor aanbesteders die zelf een architectenselectie gaan doen. Het boek stelt een schat aan praktische informatie beschikbaar. Onwetendheid kan geen excuus meer zijn om het niet goed te doen. Bij onwettelijkheid ligt dit anders, maar het Steunpunt hoopt dat de aangereikte handvatten ook hier een bijdrage kunnen leveren. Het boek *Zo kan het ook!* is vanaf 12 april verkrijgbaar bij Architectuur Lokaal en kan worden gedownload op www.ontwerpwedstrijden.nl.

Informatie

Michel Geertse, info@ontwerpwedstrijden.nl
www.ontwerpwedstrijden.nl